

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cena: na godinu K 12. — Za 6 mjeseci K 6. — Za Sibenik na godinu donasjanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuzivo u Sibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para po redku ili po pogodbi. — Priobrena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po redku. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Zloduh.

Nesmiljeni, ali opravdani udarci na okrinkani patriotizam Franka i njegovih obješenjaka urodiše onim, što se i očekivalo. Sve što je nesebično, požrtvovno za domovinu, sve što čuti za narod izrabljen i potlačen od bezdušnika i nametnika, svrstalo se na jednu stranu, a na drugu svrstali se svi oni, koji tim bezdušnicima i nametnicima služe, izrodi i izdajice domovine, kadri za svoju ličnu korist, za službu, koju ti plaćeniči vrše, počiniti bez trunke grizodušja i najgore zločinosti. Tako danas imamo dva dobro razlučena tabora: tabor iskrenih rodoljuba, koji hoće Hrvatsku slobodnu i ujedinjenu, tabor plaćeniča i tuđinskih izmačara, koji hoće Hrvatsku i nadalje zasuđenu i razcjepkanu.

Krinke su pale. Na čelu ovih posljednjih vidimo doklatarenog političkog mešetara, koji se svakim danom sve to više otkriva i dokazuje, za što se amo među nas Hrvate došljao, za što je ušao u redove stranke prava, da započne hinjenom, ali dobro proračunanom kritikom financijskog stanja Hrvatske, a da dovrši, nakon što je licumjerskom i varalačkom radom sebi napravio od Hrvatske svoju trödljeriju, razpršenjem redova one stranke, u koju se naslan i plaćen uvukao; da dovrši korupcijom javnog života u srcu i u udima Hrvatske, oslabljenjem narodne otporne snage na radost i uživanje svojih gospodara, tuđinaca, neprijatelja naroda hrvatskoga.

Svoj razorni, pogubni rad vješto je krio i omatao čarovitim plištem patriotizma, al je bio odviše naprčen izdajničkim radom sa strane svojih gospodara, kojima prisiljen da udovolji, da služi za korist, za novac i sami novac, najzad je doigrao i izazvao proti sebi zgražanje, gnjev, prezir i prokletstvo svega što je u Hrvatskoj hrvatsko, svega što u njoj teži za njezinom srećom i slobodom.

Razkrinkan, prikazan u svoj svojoj gnusnoj golotinji stao se koprcati, al ga tad saletiše novi udarci, nove zaslužene navale i on, zloduh Hrvatske, stoji eto tu biesan, goropadan, zdjovan, i u skrajnjoj svojoj zdvojnosti, okružen četom izgubljenika, koje samo njegov novac oko njega drži, dobacuje rukavicu svima, koji ga preziru, svima, kojima je poštenje i otačebništvo sveto. On, razbojnik našeg javnog života, ne bira više sredstva, on postaje bezstidno, očito sredstvo samosilja, tirijansta, koje danas nad Hrvatskom bjesni i on tura svojoj razbojničkoj četi u ruke štap, toljagu, kamen i revolver, da tuče i ubija sve, što mu smeta i dalje trödlerski posao.

Krvava noć u Zagrebu 9. i 10. ovog mjeseca, užasni, zasjedni, razbojnički napadaji frankovaca i Frankovih legionasa na poštene, prokušane otačbenike dokazahu najzad podpunno, otvoreno, nesporno čemu je Frank u Hrvatskoj, komu on služi i zašto. To je početak provadjanja one njegove prijetnje, one njegove odluke, koju je najavio dobacivši svima rukavicu, zaštićen od sila Rauchove. I tako počinje krvava borba plaćeniča i oružanih proti poštenim i golurkum, počinje ono, što neprijatelji Hrvatske žele i hoće. Na izazive, na napadaje pokupljenih Frankovih hajduka, koji su počeli pucanjem u Starčeviću, u starčeviću, u poštenjake koji ne će da služe nego domovini, vjerni nauci i duhu Staroga, morat će naravski oti da reagiraju. Ta oni sami kroz svoje glasilo, odmah posle razbojničkog napadaja, vele: „Ali još jednu rieč i našoj javnosti i našem občinstvu. Sve se više opaža, da ćemo imati sreću, da bijemo glavni bojak i s Frankom i s Rauchom. Drugi se samo na papiru kuraže, naglasuju, da će ustati na obranu slobode i čovjeka, ali ih nigdje nema. Za to tko hoće u istinski boj protiv razbojnika našega javnoga života, hvataj se u naše redove. Mi ćemo znati tu borbu voditi i pobijediti“.

Mi predviđjamo, da će ova borba, kad se razmahne, zanijeti u svoje koleto mnoge i mnoge i da će doći do klanja među Hrvatima. A to klanje tko je izazvao? Zloduh Hrvatske — Frank.

Nije mu bilo dosta, što je sve počinio, što je narodnu radnju na mahove zaustavio i oslabio, nije mu bilo dosta, što je varao javnost, što je zaveo tolike i tolike, što je na nevukao gnjev svega, što je za Hrvatsku, za njezinu čast i slobodu, sve mu to nije bilo dosta, da ugodi nezasitnosti svoga srca; zaslepljen novcem, korišću on je išao sve dalje i dalje, dok nije podnjivio razbojništvo, dok nije svoje hajduke dotle natjerao, da lievaju krv Starčevića.

Al ta krv vapi osvetu, ta krv struji kroz rodnu zemlju do velikog groba u Šestinama, gdje se kosti narodnog mučenika i učitelja od užasa prevrću, dok duh Njegov s visina blagosilje tu krv, a ujedno proklinje zloduha Hrvatske.

Krinke su pale! Sad se najbolje vidi i znade, zašto je taj zloduh ustrojio svoje legije, što znači frankovluk, sad se najbolje vidi i znade, koja će briga i zadaća biti zloduhu u buduću.

On proti svima silom, napadajima u službi tuđinstva, on sa svojim hajducima trovatelj naroda, on nezasiiti Moloh, Trödl, nastavit će svoj ogavni posao i naći će tko će ga podpirati, al proti njemu mora da je složno sve, što ljubi Hrvatsku i sve što je hoće da oslobodi od ovog nesretnog, nesnosnog stanja, u koje je dovedena po neprijateljima naše slobode i po njihovim izmačarima i mešetarima. Svi, što čujemo, što živimo za ovu rodnu grudu, svi što radimo iskreno i požrtvovno za njezin procvat, za njezin spas, svi u jedno koleto, hrabri i neslomljivi, pa neka sila, neka napadaja, neka hajduka i Trödlera. Sila će pasti, hajduka će nestati, a zloduh će — lipsati.

Skupština Starčevićeve stranke prava u Zagrebu.

Na 9. o. m. u večer obdržavala se u Engelsfeldovoj pivani predkonferencija Starčevićanaca, na kojoj su bili prisutni dr. Mile i Luka Starčević, dr. Pavelić, dr. Petričić, zastupnik Kufirin, dr. Rittig, te zastupnik Peršić i oko 120 građana. Oko pol 1 sat poslie ponosi konferencija se dovršila i povorka došla do stana dra Mile Starčevića, da ga odprati. Najednom navalili iz tamihi nasada na Zrinjevcu jedno dvadesetak „legionaša“, sama mladarija, batinama i kamenjem na povorku. U isti tren pale i kojih trideset hitaca iz revolvera. Kod toga ostadoše ranjeni dr. Živko Petričić u lievo stegno, Marcel Begovac, pravnik, Stevo Planinšek, gimnazijalac, a Luku Starčevića pogodio je kamen u desno oko; gimnazijalac Dragomir Šolić vrlo je teško ranjen izpod srca. Ranjeni su s mjesta odpremljeni u bolnicu.

„Hrvatska Sloboda“ konstatira, da redarstveni agenti i stražari, koji su došli sa povorkom sa skupštine, nisu uredovali. Tek onda, kad je i jedan stražar ranjen hitcem u ruku, dali su se u potjeru i uhvatili trojicu od ovih bandita, koji su predani u zatvor.

Uapšeni su i predani svući ovi napadači: Zlatko Vuković, Vladimir Krakan i Marlin Nelli, djaci trgovačke škole, kod kojih su najdeni i samokresi, te konačno Franjo Vitanel, komptorista.

Redarstvo danas javlja, da je poduzelo stroge mjere, da se takova šta više ne ponovi. Za pojačanje redarstva stiglo je u Zagreb mnogo oružnika.

Sam „Redarstveni Dnevnik“ Rauchove policije potvrđjuje, da su pristaše dra Franka navalili na Starčevićance. „Redarstveni Dnevnik“ navadja imena svih ranjenih, a među ovima ne nalazimo ni jednog frankovca, dok su opet uapšeni, kod kojih je najdeno oružje (revolveri, bokseri, toljage) opet sami frankovci. Dakle tko izazivlje? Frank veli, da se njega i njegove ljude izazivlje, a eto sama njegova franko-rauchovska policija tjera ga u laž.

Jednom novinaru, koji je dra Franka upitao, što misli o ovom krvavom sukobu, stao se Frank tužakati — i denuncirati. Tužakao se, kako je njegov život u opasnosti, kako će mu

kuću demolirati itd., a ujedno je denuncirao, da je jedan seljak iz Otočca pucao u njegovu kuću, a novinar Molinar, da je vikao: Razvalimo kuću dra Franka!

Stara lija uvijek laže, u laži jedini joj spas.

Têk skupštine.

Na 10. o. m. počam od 10 sati prije podne obdržavala se u velikoj dvorani „Sokola“ skupština Starčevićeve stranke prava. Oa zastupnika bijahu nazočni dr. Mile Starčević, dr. Ante Pavelić, Jerko Pavelić, Ivan Peršić, dr. Svetozar Rittig, Franjo Kufirin i Stjepan Zagorac, te liepi broj članova stranke iz Podravine, Like, Posavine, Zagorja i Zagreba.

Predsjednik stranke, Luka Starčević, povezane glave, otvorio je skupštinu pozdravnim govorom. Zastupnik Ivan Peršić pozdravlja isto prisutne i opisuje sinočnje divljake napadaje frankovaca. Spominje, kako je istodobno, kad se napadaj zbivao, redarstvo čuvalo Frankovu kuću, a da se ni maknulo nije. Pozivlje sve, da osvete taj napadaj. Zast. Jerko Pavelić žali, što drug dr. Petričić ne može prisustvovati, jer je ranjen i opisuje dojmove napadaja, kao i prizor u bolnici, gdje je gledao ranjenike.

Dr. Ante Pavelić u dugom govoru razlaže uzroke, zbog čega se Starčevićanci moradoše razkristi s frankovcima. Konstatira savez Franka i frankovaca sa Rauchom. Izvodi, da su Prodan i pristaše u Dalmaciji konačno prozreli Franka. Na koncu opisuje razne „gšete“ dra Franka. I jučer je baš doznao, da je dr. Frank svojim posredovanjem izhodio u Zagrebu nekom madjarskom židovu Groszu poslove kod popravaka školskih zgrada, koje poslove da su do sada obavljali domaći mali obrtnici. (Zgražanje).

Na koncu predlaže na prihvât rezoluciju u kojoj se odobrava rad narodnih zastupnika Starčevićeve stranke, a osudjuje rad dra Franka, kao i neustavni režim baruna Raucha,

Iza toga izvješćuje dr. Mile Starčević o imenu, programu, radu i taktici stranke prava. Veli, da će njegova stranka nastaviti pravî rad oko oživtvojenja pravoga programa Ante Starčević od godine 1894., kojeg iznosi u posve novoj stilizaciji.

Zastupnik Stjepan Zagorac izvješćuje opet o slozi pravaša, te na koncu predlaže rezoluciju, da starčevićeva stranka prava okupi i ujedini u svoje redove sve pravaše u svim hrvatskim zemljama. U tu svrhu neka se sporazumi sa ovima i pozove ih, da što prije odašalju svoje predstavnike i pouzdanike na skupni zbor, gdje će se izabrati vrhovno vijeće stranke prava, koje će odredjivati pravac jedinstvenom radu stranke u svim narodnim pitanjima. Neka se pozove i našu braću Slovence, da se i oni pridruže ovom radu.

Iza govora dra Eugena Laxe o organizaciji i konstituiranju stranke, izvješćuje zastupnik Ivan Peršić još o radu kod budućih saborskih izbora.

Starčevićeva stranka prava zaključuje, da kod budućih izbora za hrvatski sabor u Zagrebu, stupa samostalno pred hrvatski narod.

Konačno su prihvaćene još dvie rezolucije: jedna kojom se pozdravlja protegnuće suverenorskog prava na hrvatske pokrajine Bosnu i Hercegovinu; i druga, kojom se prosjeduje proti uplitanju tuđih vlasti u to pitanje i proti ma kojoj vrsti pretenzija ili kompenzacija buđi na račun, buđi u ime aneksijske Bosne i Hercegovine.

Veilezdajnički proces u Zagrebu.

Po dosadašnjem načinu vođenja procesa u Zagrebu, jasno je, kakve je sudce izabrao Rauch, da ga od blamaže spase. To je on opeta izveo na štetu hrvatskog imena i na štetu glasa Hrvatske. Jer ne varajmo se. Parnica se vodi pred tridesetak stranih novinara i ti očevidci slušaju sve izkaze svjedoka, pak kad pukne osuda, tad će ta osuda samo baciti pravu sliku na nas Hrvate, je će strani novinari moći, da

potvrde, da smo robovi i tuđje sluge i u znak svog robstva, da smo kadri i vlastitog oca ubiti.

Tu nema govora o tuđinstvu, tu smo autonomni, sudstvo spada u atribucije autonomije hrvatske. Sudci niesu tuđinci, već su Hrvati. Istina ni nemamo u Hrvatskoj neodvisnosti sudačke, ona leži među papirima u kancelariji ministra Josipovića u Pešti i baš uz pomanjkanje toga je moguć postupak kako ga obavlja senat u Zagrebu. I kad sve to znamo onda je jasno, da će Hrvatska zasjati u veoma hrdjavom svjetlu pred civilizovanim svietom, koji je poslao svoje predstavnike na razpravu.

Sud hoće da onemogući obranu. Branitelji konstatiraju, da je obtužnica izmišljena, da su razni najviše inkriminari čini, koji se u njoj navadaju iz prsta izisani, konstatira se, da je državni odvjetnik neka mjesta iz pisama donio kao citate, a da tih nema, a sud prolazi preko svega na dnevni red i neće da toga uzvi. Predloženi svjedoci po obrani odbijaju se, jer da su i oni veilezdajnici, o kojima se sumnja i baš svi 356 po obrani citiranih svjedoka, baš su svi morali biti veilezdajnici. Tko onda nije? Spini i agenti provocateursi, koji su još vjerni Rauchu. Ako su pak svi ti veilezdajnici, ako je čitava srbska samostalna stranka veilezdajnička, što mi izključujemo, onda, bi se državnici u monarkiji morali upitati, koji je tome uzrok. Kako je moguće, da čitav jedan narod i k tome poljodjelci, dakle najkonservativniji postane veilezdajnikom. Sigurno je onda, da su ti nam rod dojerali do zdvojnosti oni, koji s njim upravljaju. Po tome bi državnici dali sebi veoma slabu svjedočbu o svojim upravnim sposobnostima. Dakle i u slučaju, da postoji veilezdajca, što mi izključujemo, takva bi samo dokazala, da su prilike u Hrvatskoj postale nesnosne.

Interpelacije zastupnika Popovića i Šurmina u zajedničkom saboru, dokazale su kakvim se nije sredstvima služio Rauch protiv okrivljenika. Kako se je tu plaćalo i mitilo, strašilo i proganjalo, samo da se može protiv okrivljenika postupati. Svi ovi momenti nam kažu što moramo od razprave očekivati.

Prslušavanje Adama Pribičevića bilo je zanimivo. Okrivljen je, da je pisao gospodarske članke u „Srbskom kolu“ i „Privredniku“, da je bio među osnivačima „Srbskog Sokola“ u Vrginmostu i da je propagirao geslo „Svoj svomu“. Konstatiralo se je, da je državni odvjetnik umetnau u obtužnicu izmišljenih stavaka, koje terete obtuženika. — Zastupnici strane štampe neprestano dolaze, tako da ih sada ima 34. — Zagrebački neodvisni novinari dali su u čast zastupnicima strane štampe banket na kojem je predsjedao dr. Mazzura a dr. Hinković pozdravio francuzki, Lupis pak englezki.

„O.“

O knjizi D.n P. Kaera o Sv. Dujmu.

Donosimo iz „Theologisches Literaturblatt“ (N. 3. Leipzig 15/1 1909) sljedeću ocjenu o radnji Popa Petra Kaera, izdanu od glasovitoga kršćanskog arheologa Dra. Viktora Schultze-a Prof. arheologije na Greifswaldskoj Univerzi i autora uvaženih arheoloških djela.

„Kaer Pietro, San Doimo, vescovo e martire di Salona nell'archeologia e nell'agiografia. Sebenico 1908 Fosco (str. 280) Kr. 2.

„Danas dalmatinski arheolozi i agiografi nalaze se međusobom u živoj prepirci glede jednog arheološko-agiografskog pitanja. Ova prepirka stigla je žalibože do vrhunca žestine s jedne i s druge strane.

Ponovno pozvan da izrečem svoj sud o predmetu, i nadom da uzmognem sudjelovati miru, baviti ću se ovdje o pitanju, — odnosno gorispostenoj radnji — i to jedino u potrebitim granicama.

Mgr. Bulić, ravnatelj splitskoga Muzeja, osoba s razlogom uvažena među kršćanskim arheolozima, izjavio je g. 1892. da mu je pošlo za rukom iznaći, u dobro poznatoj cemerjalnoj bazilici na Manastirinama kod Splita, grob-

nice solinskih povjestnih Mučenika, među kojima i onaj biskupa i mučenika Sv. Dujama († 304).
To uvjerenje pruži mu jedan nadpisni ulomak od šest slova, i brojka III, iz kojih on napravi ime DOMN za Domniona (t. j. de-positio ili natala).

Podatci o pravomu mjestu nalazišta bijahu nestali i puni protuslova.

Protiv toj tvrdnji ustade već god. 1905. auktor naše knjige pod pseudonimom D. Pietro sa brošuricom pod naslovom: „Del sepolcro originario di S. Domnio“ koja je po momu mišljenju bila nešto ujedna.

U svojoj knjizi auktor tvrdi, da je nadopunak nadpisa skroz netačan, i da rečeni nadpis nije porietlom iz bazilike, nego iz jednog grobišta odajena 100 metara od iste, i zato da ne postoji nikakve sveze između bazilike i biskupa mučenika Dujma, te stoga, budući se zabavilo istinito stanje stvari, došlo se je bilo do neprestajnih protuslova itd.

I u istinu Kaer, koji je tačan kritičar i duboko objavljen izražitelj, kako dokazuju mnogobrojne njegove publikacije, nieće, i s potpunim pravom, dotičnomu nadpisu svaku dokazujuću moć, o vrednosti kojega moglo bi se nešto nagadjati, ali ništa tačno ustanoviti.

U znanstvenoj prepirci mogao bi se uzvati nadpis jedino u slučaju, kad bi našli drugi ozbiljni dokazi, koji, barem za sada, sasvim su oskudni.

Glede porietla nadpisa Kaer dozvoljava donekle mogućnost, da je isti nadjen u bazilici, premda je to u opreci sa većom protivnom vjerojatnosti. Tačno riešenje zavisi iz podpunog čitanja nadpisa, i u tomu položaju Kaera ostaje neudržan od napadaja u „Bullettino di arch. e storia dalmata“, i drugomu.

Oštrina ovih napadaja, potaknutih možda od načina odgovora i od drugih činjenica iz-taknutih u brošuri, navodeše Kaera da sadje opet na polje prepirke i da je obširnije razlaže.

Sarheološkog gledišta djelo ne iznaša u bitnosti ništa novoga.

Ne dielim mišljenje, da obzirom na ono-dobne okolnosti, pokopanje jednog mučenika u jednomu sarkofagu sub divo bilo bi nemoguće, kao što ne nahodim u obće nikakve mučnice pristupiti, da jedan između sarkofaga otkrivenih od Bulića mogao je sačuvati tielo sv. Dujma, ali do danas nemamo o tomu nikakvih arheoloških dokaza.

Ako se je u Splitu strmoglavno zaključivalo, tomu se nije čuditi. Poviest rimskih ka-takomba pruža do danas u tomu mnogobrojnih i više zanimljivih primjera, pametno je zato, što je Kaer zabilježio tim zaključcima mejaš i ustanovio ono, što se ima držati za izvjestno; nu pošto u znanosti obstoje i nagadjanja — u konkretnomu slučaju — ne može se zanekati nikomu pravo, da misli kako hoće.

Drugi dio knjige agiografike je naravi. Kaer nam pruža u ovom drugomu dielu dokaz (po momu mišljenju) najvjerodostojnij, da tradicija solinske crkve poznaje dva mučenika pod imenom Dujma, to jest Dujam biskup, u čenik apostolski, koji je bio mučen pod Trajanom, i jedan drugi Dujam, koji umri za Dioklecijanovu progovst, čije moći bile su prenesene u Rim god. 640.

Grobnicu Dujma biskupa Kaer nalazi u grobnicama istoimene kapelice ne daleko od cemelierne bazilike, odkle je bio prenesen u splitku katedralu. Spisatelj pokazuje se u svojim dedukcijama dubokim poznavocem i neoborivim sudcem dotičnog gradiva. Nema zaro nade, da će ikada branitelji proste tradicije, koja ne će da znade nego za jednog Dujma, i to biskupa i mučenika g. 304. umanjiti moć njegovih argumentacija.

Mila Gojsalić.

U sriedu dne 3. III. bila je pred pozvanicim pročitana nova drama Mile Gojsalića od naših objavljenih književnika Andrijaševića i Perišića, koji je već do sada poznat i na zagrebačkom pozorištu.

Drama je napisana u stihovima, a sastoji se od 5 čina.

Neću se ovdje upustiti u tančine same drame, već hoću da čitaocima prije opišem sadržaj iste.

Godine 1649. na Jurjev dan, sakupi se poljički narod sa svojim knezom, da viečaju, hoće li dati Turčinu harača, ili će s njim ratovati, jer im bio Paša poručio: ili harač, ili ću vam zapaliti sela.

Poslie kratkog viečanja složiše se svi jednoglasno da ratuju, te odabraše za svoga vodju poznatog poljičkog junaka, Petra Kulišića. Tekom viečanja bilo je malo nesuglasja, jer nekoji — a na čelu im Martić — ne htjedohse ratovati. Uzrok njihovomu kukavičluku bijaše taj, što je Martić bio zaljubljen u krasnu poljičku ljepo-

I ako ja ne uz sve, al ipak uz napoglavitiye pristajem uz mišljenje Petra Kaera, opet mislim, da će mi bit dozvoljeno utvrditi sa svom odješitošću, da ovom uzrujanom prepirkom nije bila povriedjena osoba ni znanstvena čast Mgr. Bulića.

Ufamo se, da će što prije među uzrujanim duhovima nastati tišina, i da će ih Manastirine, taj neprocjenivi izvor kršćanskih starina, sjediniti u zajedničkom radu, za koji smo svi najživlje zanimani*.

Greifswald.

Victor Schultze.

Što je odviše, odviše je.

Primamo iz radničkih krugova i kao nepristрани uvrtujemo:

Pitanje izkrcavanja ugljena u našoj luci, bilo za ratnu mornaricu, bilo za „Sufid“, nalazi se u tudjinskim rukama. Mi radnici tu sudjelujemo, samo da punimo žepove nekih Matelicha i Roba. Nu kô da ni ovo nije dosta. Ova dva hrvatôždera i sisavca naših mišica, znadu se tako uvući u našu kuću, da ne samo što nas oguljuju, nego nas i ruže. Zalostno je, da još nalaze kod nekih, što se u Šibeniku pomogli, zapleća proti našim ljudima, čime diskreditiraju našu radnu ruku, govoreć k tome javno po Puli i Trstu, da u Šibeniku nema sposobne čeljadi da preuzmu na se izkrcavanje jednog teretnog parobroda.

Razumije se po sebi, zašto oni, tako trube, a i naš narod nije bio čuk, kad je skrojio onu zlatnu: „Ruka ruku pere“.

Škandalozni postupak ovih gulikoža našega radnika postigao je vrhunac pri oštećenju parobroda „Arimatea“ o kom ste vi pisali u zadnjem broju Vašega lista.

Izkrcavanje ovog parobroda, po još obstojećoj pogodbi, imao je glasoviti Roba, ali samo onda, kad bi isti bio prispio u Crnicu.

Nu pošto se je morao, a da se spasi, dobrovoljno nasukati u Furmažu, to je izkrcaj pao na teret društva „Generalli“ kod koga je parobrod bio i osjeđuran.

U Šibeniku se nalazi još danas g. Dušić, glavni agent rečenog društva, koji, ko što je naravno, morao se je za stvar zauzeti, jer njegovo društvo mora da plati svu štetu. Uslied udarca parobroda, Roba nije imao više načina, te je ostalo prosto svakome da učini ponude po volji.

Prvu ponudu učinio je Roba i to od 10 K po toneladi. Kad su naši ljudi doznali za to, učinili su pismenu i obvezatnu ponudu, da će izkrcati čeli karik i prevesti u Crnicu za 4 K po toneladi, dakle 6 kruna manje. Ovu je ponudu primio i g. Dušić.

Poslie ove ponude, gospoda su se sastala na viečanje i g. Roba od 10 K po toni, oba-lio je čienu na samih K 6.

Vieće, koje je u stvari imalo da odluči, pristalo je na ponudu Roba, a odbilo ponudu naših ljudi.

Ovo iznosimo uprav radi toga, da utje-ramo u laž one, koji trube na sve četiri strane da u Šibeniku nema sposobnih ljudi za ova-kav rad.

Ovi ljudi, koji nisu drugo, već prosti krvopije radne ruke, imali bi znati da u Šibe-niku obstoje „Radnička Zadruga“, te je bila njihova dužnost u ovom slučaju bar učiniti ponudu istoj.

Jednom kad su je misloili, a zlo su ura-dili, morali su dati prednost domaćim ponu-diocima, a da bi radja bila izvedena baš kako treba na obće zadovoljstvo, dokaz je rad ovih ljudi kod tvrdke Steinbeiss.

Ne, danas je načelo da neka gospoda hoće da gnjave naše ljude, a podpomažu tu-djina i izroda ove zemlje.

Vrieme bi bilo da ovo prestane, jer ovo niešu podniptošto malenkosti, kako se nekima čini, već su poduzeća, s kojima se tudjin obo-gaćuje u našoj kući, a sa novcem dobivenim na žuljevima naših radnika, podpomaže one ustanove, proti kojima se borimo radi na-rodne časti i narodnog ponosa.

Naš radnik nije više niži stvor, već je i on spravan da učini u ovakom poslu, sve ono što mogu učiniti jedni Roba i Matelichi, a i puno bolje, jer su u svojoj kući.

Ovo iznosimo na ogled ratnoj mornarici i društvu „Sufid“, da uvažje, jer je pravo, da kad u našoj kući rade i sebe pomažu, ne za-puste radnu ruku, onog naroda, koji im je u svemu i po svemu pri ruci. Ovo će učiniti, ako omoguće našim ljudima utjecaj na dražbi, a to kad se iste budu držale u Šibeniku, a ne u Puli i Trstu. Jedan u ime svih.

Kad nam je već bio složen ovaj članak, saznamo da je hvalevriednim posredovanjem i nastojanjem g. Dušića primljena najzad po-nuda naših ljudi, kod kojih je bilo prevladalo opravdano silno ogorčenje. Donosimo članak jednako, nek se zna, da se je htio izvršiti po-kušaj zapostavljanja naših ljudi, i da se to ne bi više dogodilo. — Ured.

Pismo iz Zagreba.

Zagreb, 10. ožujka.

Hrvatska je zemlja — anarhije. Ne; u Hrvatskoj vlada gore nego anarhija. Anarhija znači bezvadje, slobodan međusoban pokolj. To je ništa prama stanju u Hrvatskoj. Ovdje se počinja otvoreno razbojstvo pod jakom zaštitom oružane državne vlasti. Počinjuja su — Frankovci. Tkô hoće da se uvjeri što je to frankovluk neka dodje u Zagreb. Prosudjivati stvari iz daleka ne pomaže ljudi se puštaju zavaravat patrioitičko zločinač-kom harangom „Hrvatskog Prava“. Bezazleni ljudi vjeruju, ili misle da druga strana preče-rava. Tu, treba viditi svajim očima — pak su-dit. Frank je u Zagrebu izgubio teren u mas-sama, — sve što je bilo njegovo prešlo na stranu Starčevića. Jednom je bio kralj ulice — danas je to prošlo. Ali da vrši teret — njemu se ne hoće mnogo — dvadeset trideset indi-vidua, bandita pod protekcijom ciele poli-cajske oružane sile. Javili ste o napadaju na narodne zastupnike — Banjanina, Supila, Budisavljevića — na Jelačićevom trgu usred bijela dana u prisustvu policije. To je ništa prama onome što se dogodilo sinoć.

Delegati na starčevićevu skupštinu imali sinoć predkonferenciju i zastupnika Dra. Milu Starčevića, mirno pjevajući, odpratili kući. Bit će ih bilo 80 — a pratila ih policija, valjda da ne narušje red. Na Zrinjevcu, pošto se uga-silo električno svjetlo, a plin ugasiše legioniši, u mraku iz busije, napala ih rulja frankovih apache-a batinama i hitcima iz revolvera. Ranjeno ih je šest, a izmed ovih predsjednik stranke Luka Starčević i nar. zastupnik Živko Petričić. Malo napried u blizini Frankove kuće, napadoše tri djaka, kako čujem dalmatina, bokserima i a batinama. Dvojice se spasiše u „Narodnu kavanu“, a jedan pod udarcem boksera, koji mu prosječe vas obraz, padne, te ga tako polumrtva nastavije tući.

Ovo su hijene Frankove, koje mu ovim djelima priuštuju najviše zadovoljstvo. O jadni narode izvan Zagreba — koji čitaš „Hrvatsko Pravo“ i vjeruješ — da samo jednom očitisi i vidiš u čemu se najvećma iztiče frankovačka

„ljubav“ za Hrvatsku, ti bi od toga bježao kao od kuge.

Novaca i krvi hoće se ovome arci šaj-loku, hrvatske krvi mu se hoće, da podpuno sputa ovo jadnu Hrvatsku.

I čovjek se zgraža i spopada ga sram kad pomisli da ipak u Hrvatskoj ima ljudi — koji sliede Dra. Franka — koji mu odobra-vaju. Al neka, ovo kaznu naš narod i zaslu-zuje. Poštteni hrvatski ljudi izgigli su ovoga tudjinca u svojoj vlastitoj kući, na ovaj piedestal, sa kojega on daje revolverom pu-cati na mirne Hrvate, u sredini glavnog grada Hrvatske!

Tako se događa svakome narodu koji tudjincu dava prvo mjesto.*

* Ovo pismo dobismo od ugledna rodoljuba, koji boravi sada u Zagrebu radi procesa.

Političke viesti.

Otvor Carevinskog Vieća. Netom je ka-bineta stupio u sabornicu, obasuše ga česki ra-dikalici poviciima: Pfui! Abzug! dok su ga Po-lijaci i ljevica dočekali pljeskanjem. Nasred ne-prestane buke českih radikalaca min.-predsjed. Bienenrth izjavljuje, da je otvoreno devetnaesto zasjedanje carevinskog vieća, te pozivlje za-stupnika Funke, da zauzme predsjedništvo po godinama. U pozdravnom govoru, koji se radi neprekidne treske mogao tek u najmanjem dielu razumjeti, Funke izrazi nadu, da će parlamen-tarno zasjedanje biti uspješno, neporemećeno i trajno. Pošto su otrsene formalnosti, kuća pre-lazi na izbor predsjednika polaganjem cedulja i poimeničnim pozivanjem. Predano je svega 440 cedulja: od ovih 98 ih je prazno. Izabran je sa 237 glasova Pattai za predsjednika. Pacak dobio je 103 glasa, Choc i Pernersdorfer svaki po jedan glas. Predsjednik Pattai zahvalni na izboru; obeća da će upravljati nepristrano; na-glasni potrebu da se preinači poslovnik; iztaknu znamenite zadaće što čekaju kuću još prije Uskrsa, te završi vruće, pozvavši kuću, da svoja prava očuva ozbiljnim stvarnim radom. Kuća je zatim izabrala podpredsjednike: Starzinskoga, Steinvrednera, Zazvorku, Pernersdorfera i La-ginjnu. Poslie izbora tajnika i pošto su pročita-ni autografie o promjeni kabineta, ministar-predsjednik Bienenrth držao programni govor, za kojega su česki radikalici neprekidno vikali: „Abzug“ Bienenrthu i Haerdltu i obojicu grđili.

Austro-srbski spor. Srbija hoće svakako, da se drži međunarodna konferencija. Nu ve-levlavsti hoće da se prije konferencie Srbija i Austro-Ugarska nagode. Čuje se, da će nota srbske vlade sadržavati i to, da se Srbija odriče teritorialnih kompenzacija. Narodna obrana prieti, ako zbilja tako bude, da će organizo-vati oružane bande na granici Sandžaka.

Krabietska kriza u Srbiji. Ugarski do-pisni ured javlja, da se je pokazala neizbjeljiva potreba kabietske krize, pošto se je ovaj ka-bineta pokazao posvema nemoćan protiv ratne struje. Treba da dodje novi kabinet, koji će radiji po mirujobljivim intencijama kralja Petra.

Službeno priobćenje srpske vlade. Srpska vlada izdala je ovo službeno priopćenje: U savezu sa prigovorima signatarnih vlasti ber-linskog ugovora, u pravcu, da bi sklonule Srbiju na održanje mira, te na povučenje teri-torijalnih zahtjeva glede Bosne i Hercegovine, Rusija zauzimajući se za čast i ponos spskog naroda, obratila se je na srpsku vladu, toplu ju savjetujući, da se izrazi o tim predlozima. Time bi odpala kolektivna akcija vevlavsti kod srpske vlade, kojoj je pružena prilika, da poradi za mir, dok joj interesi njezinog naroda budu dozvolili. Vevlavsti bi sa zadovoljstvom doče-

sleći, da se sve ovo zbog nje događa. Prije ovoga Mila obučje odiele mlade Turkinje, koje je bio Kulišić dobio od neke Turkinje, zato što je na molbu njezinu spasio život onom Turčinu, koji mu javlja, da paša hoće, da ga objesi. U nesvjestic pomisli Mile poslužiti se varkom, te reče majci Kulišić: nemojte zaboraviti uzeti onu tursku žaru. Tada pograđe sve, što se dalo pograbiti, te objegnju.

Stari otac Martićev, kad doču, da mu sina zarobiše, podje do kneza, te tuži Kulišića za otmicu i traži od kneza, da mu zapali dvore, te da mu dade toliko novaca, e da može iz-kupiti sina.

Mile, kad opazi starog Martića, sakrije se. Na to Kulišić kaže, da on nije Milu ugrabio, već da je sama uskočila. Martić odustane od svog traženja, jer da je zadovoljan samo time, što su mu Turci zapalili dvore. Dok se oni izmirivahu, podje Mila do turskog šatora, obu-čena u turskom odielu, u ruci noseći žaru punu ognja. Dodju k njima tri Turčina, da javu, da je paša poručio, da plate polovicu harača, a da drugu polovicu ne traži, budući da je za-

palo Kulišićeve dvore. Istodobno javu, da su vidjeli mladu Turkinju, koja nosi paši u žari srce Kulišića. Kad to dočuje Kulišić, odmah pomisli, da je to Mila, te pomisli, kako da je spasi. Naredi prisutnima, da mu donesu bijeli barjak, te skupa sa Turcima podje do turskog šatora, ne bi li spasio Milu sa varkom. Kad su imali brzo da dodju do njega, dodju im u susret zarobljenici, na čelu im Martić, koji kaže, da ih je ona pustila i da je zapalila pašin šator, ubila pašu, te da nije ni svoj život pošteđila.

Tada Kulišić zapali hitac, sakupiše se poljičani, koji nemilo potoku Turke.

Poslie rata sakupiše se junaci na bojnomo polju, kad dva poljičanina nose Milu još duvatu, te je postavje pred junake, koja poslie nekoliko časaka izdahnu u naručju Kulišića.

Dodje guslar, te zahvaljuje Bogu, što su pobiedili.

Osim nekoliko prizora, koje će mislim i sami pisci popraviti, jako su dobro stvar izra-dili. A što je glavno, da su od početka, pa do svršetka drame ostali uvijek na onoj visini

kale ovaj novi dokaz u prilog mira i prijateljskih odnosa među narodima. Srpska vlada ne može niti da misli o kakovom odstupanju od svojih zahtjeva. Ona uočuje bosansko-hercegovačko pitanje kao pitanje evropskog karaktera, pa prepušta inicijativu vevlasti da pitanje urede, pa tako uklone svaki sukob. Naknadno se međutim javilo, da je srpska vlada povukla taj svoj komunik. Ovih će dana — kako se javlja — biti objelodanjena prepiska između ruske i srpske vlade u stvari pregovora, kako da se ukloni spor srpsko-austro-ugarski. Nota srbske vlade međutim je već prodrila na javu i zamjucuje mirno rješenje spora.

Srbija i Austro-Ugarska. Dok se s jedne strane javlja iz Beograda, da dolaze dnevno iz unutrašnjosti veliki odjeli vojske na granicu, u svim, pa i u poluslužbenim krugovima, drže, da će rat proti monarkiji buknući u vrlo kratko vrijeme to se s druge strane javlja, da će Srbija sada pustiti i promieniti svoju politiku, jer se vlada osvjedočila, da Austro-Ugarska ne će ni pod kakovim uvjetima pustiti. Sviše je u Beogradu pobudila veliko nezadovoljstvo viest "Vossische Zeitung-a", po kojoj Austro-Ugarska namjerava 31. mj. započeti carinskim ratom proti Srbiji — ne bude li ova pristala na predloge Austrije.

Vevlasti u Beču. U Parizu se u ministarstvu vanjskih posla pouzdano drži, da će još tiekom ovog tjedna bečki poslanici Rusije, Englezke, Francuske, Italije uvjeriti baruna Aehrenthala o shodnosti, da se sastane konferencija. Radi se poglavito o promienama berlinskog ugovora, koje su se već zbile i koje još predstoje. U berlinskim se vladinim krugovima ne vjeruje ovoj pariškoj viesti. Preduvjet za sve bila bi privola Srbije na zahtjeve Austro-Ugarske, kako ih je obrazložio grof Forgach.

Srbska nota. Kako je stiglo definitivno odobrenje Rusije, bit će skoro objelodanjena srbska nota. „Liberte“ javlja, da će Srbija poslati svoju notu svim vladama, pa i Austro-Ugarskoj. Ta no tada omogućuje direktne pregovore između Beograda i Beča.

Ekonomsko zblizenje između Srbije i Bugarske. Beogradski dopisnik „Kaurbane“ doznaje sa službene strane, da je ruska vlada predložila kralju Ferdinandu ekonomsko zblizenje sa Srbijom, kojem bi se mogli da udare temelji na carinskom savezu od god. 1904. U tome pitanju povel se pregovori između ruskih diplomatskih reprezentanata u Beogradu i Sofiji. Srbski se krugovi nadaju, da će su ruski predlog moći da ostvari.

Novi glavar Bosne. Vojno-naredbeni list donio je previše ručno pismo kraljevo, kojim se dosadašnji glavar Bosne i Hercegovine diže sa svog mjesta i podjeljuje mu nasljedno barunstvo. Obzirom pako, da usljed ustava mora budući glavar znati hrvatski jezik, imenovao je kralj glavarom Bosne i Hercegovine dosadašnjeg vojnog zapovjednika u Zadru FML. Marijana Varešanina-Vareškog.

Pokrajinske viesti.

Iz Kaštel-Staroga brzojavljaju nam: Danas odputovalo odaslansko starosjelce pod vodstvom g. Ivana Danila u Zadar da kod Zemaljskog Odbora i drugih nadležnih faktora prosvjeduje proti naumljenom šimetinu raspavanja občinskog novca za gradnju nepotrebne opć. kuće za školu u Novomu.

Nautičke škole u Dubrovniku i Kotoru pohađa ove godine ukupno 155 učenika.

Ribarska Zadruga osnovala se dne 28. veljače u Koločepima. To je prva u onom kotaru.

Nedirljiva glavica „Matice Dalmatinske“ na 31. prosinca 1908. iznaša ukupno K 72.619.

pjesme, tako, da čovjek ne bi vjerovao, da su to dvojica radili.

Navesti ću neke prizore, koji su sa preciznošću izradjeni, a osobito ovaj u trećem činu, kada Mile čuje, da je Martić zarobljen i da Turci traže Kulišića za ubiti ga, i da su se radi nje u najvažnijem času junaci posvadili, od jada pada u nesvijet, te u nesvijesti pomisli varku; onda prizor u četvrtom činu, kad Kulišić dozna, da je Mile pošla u turski šator, on, kao vojskovođa sve popušta, samo da ju izbavi može. Ljep je i ovaj prizor u prvom činu „dolazak kneza“. Mislim, da će mi ih auktori dati, da ih pošaljem Vama, e da Vaši cienjeni čitaoci opaze, kojom je preciznošću radjena ova drama. U ovim prizorima su poduno uspjeli, a mislim, da će ostalu dramu malko preurediti i dovesti do toga, da će ovo biti njihovo remek-djelo.

Poslie predstave, koja će biti po svoj prilici na Mali Uzkrz, poslat ću Vam obširnu kritiku.

Šočanin.

Nadučiteljci Jozici Antunović Fabrio obće pučke ženske škole u Staromgradu kralj je udielio zlatni krst za zasluge prigodom njezina umirovljenja.

Iz hrvatskih zemalja.

Svepravaški svećenički sastanak. U utorku se obdržavao najavljeni svećenički svepravaški sastanak u Zagrebu. Prisutno je bilo oko 70 svećenika. Konferenciju je otvorio dr. Lončarić, urednik „Hrvatstva“. Predsjednikom izabran je kanonik Lujo Knežić, a bilježnikom prof. Rožić. Referent Hegedić prodlaze rezoluciju po kojoj se svećenici obvezuju, da će složno raditi za onog pravaškog kandidata, koji svojom prošlošću jamči, da će u saboru pravaški raditi. Tom je prigodom Hegedić iztaknuo, da se ne smije dogoditi kao prošlih izbora u Draganiću, da im se nameće za kandidata bivši magjaron. Razprava tekla mirno i umjereno. Sudjelovahu među ostalima: D.r. Bošnjak, Kufrin, Zagorac, Miletić, Nemeč, Hok, Fuček i još neki. Napuštena je jednodužno ideja o bloku kao neprovediva. Kod izbora ne će se slipe pokoravati diktatu iz Zagreba, napose kad se hoće nametnuti kandidate sumnjive prošlosti, koji nisu nikada bili pravaši. Koji jesu pak ili će biti na putu sloge i jedinstva, da se odstrane. Dr. Bošnjak je predložio, da se u rezoluciju umetne uz rieč tudjinske odsuda „srbske struje“ i obrazlaže, da je ove pogibeljnija nego ikoja druga tudjinska struja. Ona da je pogibeljnija ne samo katolicizmu, nego i našem nacionalitetu. Nakon odulje debate nije prihvaćen ovaj predlog. Za čas se dr. Bošnjak izgubio i nije bio kod glasanja o rezoluciji. Iz vana stiglo je 74 pozdrava. Na koncu je izabran odbor, koji će u smislu rezolucije raditi. U odboru su među ostalima i narodni zastupnici Kufrin, Ritig i Zagorac.

Glavna skupština „Matice Hrvatske“. Glavna skupština „Matice Hrvatske“ biti će 25. ožujka 1909. (u četvrtak) u 4 sata pos. podne u dvorani zem. glazbenoga zavoda u Zagrebu s ovim dnevnim redom: 1. Besjeda predsjednikova; 2. Izvještaj tajnikov; 3. Izvještaj blagajnikov; 4. Popunjenje odbora; 5. Razprava o predlozima, koji se predsjedništvu prijave osam dana unapried.

„Dobačena rukavica“. „Hrv. Novine“ u Virju pišu: Pod ovim naslovom piše u šibeničkoj „Hrvatskoj Rieči“ d.r. M. Drinković članak, u kojem se osvrće na članak d.ra Josipa Franka, što ga je nedavno napisao u „Hrvat. Pravu“ pod naslovom: „Svi protiv nas“, a u kojem hoće da nšprosto sve nas druge denuncira i preporuča. D.r. Drinković divno prikazuje namjere toga Frankovog pisanja.

Umjetnički tourné Ensemble hrvatskog zemaljskog kazališta u Dalmaciji i Istri. Ensemble hrvatskog zemaljskog kazališta u Zagrebu poduzima ove godine u mjesecu lipnju umjetničku tournéu pod vodstvom redatelja Grunda. U svom ensembllu su zastupani većim dielom prvaci i prvakinje hrvatskog glumišta, te je istomu obećao svoju podporu i dobrošljivo sudjelovanje, i samost. intendant Fijan. Umjetničko osoblje: Gospodje: Marija Ružička Strozi, Antonija Savić, Ljerka pl. Šram, Nina Vavra-Bach, Nila Dimitrijević, Ema Souvan, F. Lyanka-Merc, Milica Fröbe, E. Benković, Hermine Rašković. - Gospoda: G. Intendant Fijan gost, Ignjat Borštnik, Arnošt Grund, Milivoje Barbarić, Borivoje Rašković, Josip Štefanec, Mihailo Marković, Franjo Sotošek, Andrija Gerasić, I pl. Bojničić, Alfred Grhnhut. — Repertoire: 1. „Hasanaginica“ (Ogrizović). 2. „Suza“ (Petrović). 3. „Moć tmine“ (Tolstoj). 4. „Kradjivac“ (N. N.). 5. „Dvoboj“ (Levedan). 6. „Križa“ (M. Praga). 7. „g. Ravnatelj“ (Bisson i Carré). 8. „Lokalna željeznica“ (Toma). 9. „Na ljetovanju“ (Štobla). 10. „Kontrolor spavćih vagona“ (Bisson).

Iz grada i okolice.

Obćinsko vieće šibensko, kako doznajemo, imalo bi biti što skorije sazvano, da u prvom redu stvori zaključak vrhu izjave, koju občina šibenska ima da podnese školskoj vlasti u pitanju ustanovljenja realke u našem gradu, t. j. vrhu obveza, koje u stvari ima da občina prihvati.

Odobren je po namjestništvu popravak župskog stana u Varošu s ukupnom potrebitnošću od K 953.45. Na 17. o. mj. bit će o predmetu na poglavarstvu ustmena razprava, na kojoj će se odlučiti o nuždi popravka, te o sutjecaju pojedinih čimbenika.

Upozorujemo zanimane radnike, da sada nema više radje u Puli i da zato ne idju tamo, jer bi imali uzaludna troška i dangube.

Proračun občine šibenske za god. 1909. ustanovljen u sjednici obč. Vieća 11. listopada

1908. bio je odobren od zemaljskog odbora što se tiče prizeza na izravne poreze, a previšnjom odlukom 12. veljače t. j. odobren je prizez od 200‰ na sve stvari podložne potrošarini u korist Šibenika, Gorice, Doca i Crnice, te odredbine na uvoz piva od K 2.70, na neosladjene žeste K 9, a na osladjene žeste K 13.50 za svaku metriku centu.

Izkrćavanje „Arimatee“ nastavlja se, a nakon izkrćavanja izvest će se na njoj potrebni popravci, da uzmogne krenuti na mjesto konačnog i obćeg popravka.

Vrieme neprestano ružno, kišljivo, teško. Ni pri svome izmaku ne će da nas zima obdara kojim lepim danom, već hoće, da ju svak dobro zapamti.

Na poštarski ured opet nam stižu silne tužbe i jadikovke stranaka, da nitesu opremljene, kako treba, i da u obće na pošti ne ide, kako mora da ide, a sve zbog pomanjkanja činovničkog i poslužničkog osoblja. Na ravnateljstvu u Zadru su gluhi, a rek bi i slepi, jer bi mogli barem iz uredovnih podataka vidjeti, kolika je radnja na ovom poštarskom uredu i kolike silne pošiljke na nj stižu i preko njega prolaze. Po našem obećanju vratit će čemo se na ovo pitanje, koje ne čemo smetnuti, dokle god ne bude uzeto u obzir, kako i zaslužuje.

„Dalmata“ objesnio, sav se nakostrušio. gdje konobarski nadzornik upotrebljava hrvatski pečat i tim da tobože zaboravlja propise, koji zahtjevaju dvojezičnost. Matoru grješniku ne ide nikako u glavu, da hrvatski jezik mora da bude gospodujući u hrvatskoj zemlji i da dok toga ne bude, ne će biti Hrvat zadovoljni u pogled jezika, pa makar on pisao o pečatima na butljijama bog zna kolke uvodne članke.

Kinematograf. Još danas i sutra program od četvrtka. U ponedjeljak promjena.

Izvrгла. Jutros bilo je prijavljeno redarstvu da je neka Stana Galić iz občine skradinske služkinja kod g. Karla Ruggiera, krlomice izvrгла začeđe i da ga je bacila u kućnu gusteru. Uslied toga bilo je prizvano sudsko povjerenstvo, koje je na licu mjesta Galiću o tom izpitalo.

Radi oblija gradiva izostavili smo iz ovog broja mnoge sastavke, koje čemo donieti u narednom broju.

„Pajac“ skače i veseli se, što još nije došlo do željenog obćeg sastanka narodnih predstavnika. Pajac drugo i ne može, nego da pelivani, jer da je ozbiljan, ne bi se tomé veselio, ne bi se nasladjivao. U ostalom neka on skače, neka pelivani u širokom svom cirkusu na radost svojih gospara, neka pače i muti po svom adetu i nagonu. Sve mu je slobodno, ta on je velik, dostojan najviše zaštite. Koliko će to trajati, to je drugo pitanje.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)

Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Br. 1831.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto občinskog liečnika za sela občine Šibenske u godišnju plaću od K 2400 — sa tri petgodišnje doplate od K 200 svaka, što će primati iz občinske blagajne u jednakim mjesečnim predplatnim obrocima.

Obćinski liečnik za sela občine šibenske dužan je liečiti bezplatno siromake, kao takve priznate od občinskog Upraviteljstva. Za posjete po selima imati će pravo na pristojbe i putne troškove.

Liečnik za sela ima pravo na stalnost i mirovinu u smislu pokrajinskog zakona 28. veljače 1899. i zaključaka občinskog Vieća u sjednicama 21. listopada 1900 i 27. kolovoza 1905.

Natječajelji dokazati će da su ovlašteni na liečenje u zemljama zastupanim na Carevinskom Vieću, da su državljani austrijski i da poduno poznavaju hrvatski jezik.

Svakomu je natječajelju prosto obratiti se podpisanom Upraviteljstvu za potanje obavjesti i razjašnjenja.

Rok natječaju traje do 15. travnja 1909., a molbe imadu se prikazati podpisane.

U Šibeniku, 2. ožujka 1909.

Od občinskog Upraviteljstva

Načelnik: Dr. Krstelj.

Prisjednik: P. Čikara.

Trgovački pomoćnik papirnice,

sa dobrim svjedočbama traži mjesto. — Obratiti se uredništvu.

Mnogo novaca

može se prištediti, kada se zna pravo i izvorno vrelo robe.

Tražite bogato ilustrovani cienik za žepne, zidne, budilice i ure sa njihačkom, glazbene instrumente kao za sastavne dielove satova i urarske spravne, onda će te se osvjedočiti i čuditi jeftinim cienama. Jedna električno pozlaćena „Anker-Remontoir“ žepna ura, koja ide 36 sati, sistem „Roskopf-Patent“ sa elektro pozlaćenim lancem K 390; tri komada K 11; šest komada K 20.

Jgnat Cipres, Krakov
Florianergasse 49/5. 3—6

Restauracija „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Čast mi je obznatiti cienjeno občinstvo, da se u mojem lokalu toče izabrana vina, kao: dalmatinsko, istrijsano, bijelo, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevsko. — — —

Kuhinja je domaće prve vrste, koja je obskrbljena u svako doba toplim i mrlzim jelom. — — —

Objed 1. reda K 1; 11. reda 72 fl.

Naznačiti mi je osobito, da se moja jela priugotavljaju samo sa naravnim masti.

Preporučuje se veleštovanjem

Strika Antun.

15—52

Restauracija „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Novi Brijajčki Salon

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Uredjen najmodernije — providjen najhigijeničnijim, najsavršenijim spravama

Bogat izborom najfinijih parfima i inih kosmetika 9—16

Osoblje najudvornije — Posluga uredna

Čistoća uzorna — Preporuča se p. n. občinstvu.

ŠIRITE

- „HRVATSKU RIEČ“!

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

DIONIČKA GLAVNICA K 1,000.000

Pričuvna zaklada K 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, obćinama i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razetermice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obroćno odplaćivanje. Osjeganje protu gubitku kod ždriebanja. Revizija srećaka i vrijednostuih papira bezplatno. Unovćenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na rućne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove eskomptuje mjenice, daje predujmove na vrijednostne papire, kao i na robu leću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te

banknote i unovćuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavnija tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedionićke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjetnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarni zavoda uz najniže uvjete. 17-52

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložniće Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 1/4 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima III u engl. funtim. (sterlinam) uz uložniće Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 mjes. " 3 1/2 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajniće doznaćnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uložanja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso miestnih računa, mjenica, glasećih na Trst, Beć, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %

Otvara tekuće račune u raznim vrednotama. Inkassi. Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izdriebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznaćnice na Beć, Aussig, Bieltz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bućko-Nowo-mjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Paris, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predujme na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

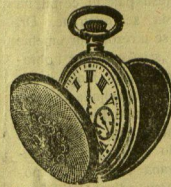
Daje jamćevinu za carine skladišta Kontiranjia (Contirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibeljt provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocienosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjeganje vrednote proti gubitim ždriebanja

17-52 Banca Commerciale Triestina.

Najveći izum.

Samo K 5-10

stoji sada pronađena „Nikel-Remontoir“ žepna ura sa znakom „Sistem-Roskopf Patent“, koja idje 36 sati sa kazalom za časove. — Na minut dobro iduća. — jamćenje za tri godine. (jedan elegantni lanac i 5 drugih ukrasnih stvari dobiva kupac sata badava). Jedna fina, vrlo liepo izradjena srebrna ura sa srebrnim lancem samo K 11-10.

U slučaju nezadovoljstva vraća se novac natrag. Naručbe šalju se pouzećem ili novac unapried.

M. J. Holzer's Wwe. Marie Holzer

tvorničko skladište ura, zlata, srebra, kao i glazbene instrumente.

Krakov, St. Getrudgasse 29, Hochpartere.

Bogato ilustrovani cienići šalju se badava i franko.

Traže se putnici. 10-20

Obskrbu

zadnjih 'dječjih, 'djevojaćkih, gospojnskih i gospodskih moda pruža:

Gradaćka prodavaonica — (Graz) Trg Jakomini 14. (u vlastitoj kući.)

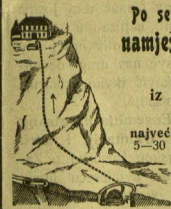
Najizvrstnija dobavna vrela

za konfekciju, rubeninu i platno, petljanu robu i cipela rukom izradjenih.

Ilustrirani cienići badava i franko.

1-4

Po sebi funkcionirajući namještaji za podizanje vode iz dubokih vrela

gradi: najveća slavenska firma u monarhiji Antun Kunz c. k. dvorski dobavljać Hranice, (Morava). Cienići badava i franko.

Hotel Dinara

Šibenik kod mjestnog kazališta

• obskrbljen je izvrsnom kuhinjom • udobnim i zdravim sobama i svim • ostalim mogućim komforitima. • CIENE VRLIO UMJERENE. • • • • • Preporučuje se Jvanica ud. Dodig.

41-52

STECKENPFERD

od Ilijanova mleika SAPUN

najblazi sapun za kožu kao i proti sunćanim pjegama.

Dobiva se svugdje.

5-40

Oglašujte

„Hrvat. Rieći“

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinski trg, Berislavićeva ulica br. 2.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osić, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom obćine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavnicu za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.

2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liećniće preglebde.

3. Pućka osiguranja na male glavnicu bez liećniće preglebde.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žit, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploća protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: K 1,410.816.28
Od toga jamćevne zaklade: K 1,000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2,619.582.36

Za Daljniju pobliže obaviesti daje: Glavno Povjereniće i Nadzorniće „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356.

POTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE. 17-52

THIERYOV BALSAM

jedini i pravi sa zelenom opaticom kao zaštitnom markom. Djeluje sigurno proti grćevima želudca, nadimanju, kašljivosti, ljutini, nazebi, prsnim bolima, promuklosti, trganju u udima itd. Izvana uporabljen za čišćenje rana i utaženje bolova.

12/2 ili 6/1 ili jedna flaša za obitelj 5 kruna.

Thieryova stolistna mast za rane

Sigurno djelujuće domaće pomoćno sredstvo za čirove, abcese, rane, ozlede, opekline svake vrsti. — 2 doze K 3-60.

Dobiva se kod: ljekarne k angelu Čuvaru A. THIERYA u Pregradi kod Roića (kiselo vrelo).

Dpomena: Svaki koji narućuje i prodaje drugi patvoreni balzam bez moje zaštitne marke — Opatice — ili surogate izlaže se zapljeni falsifikata i spram §. 23. i 25. kaznenog zakona zatvoru od godine dana ili globe od 4000 kruna. Zaliha u većini ljekarna. — Prodaja en gross kod drogijera. U zalihi kod drogijera ljekarnika NIKOLE RATKOVIĆA i J. BUĆANA ljekarnika u SPLITU.

1-13